

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar kuru groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti”

(COM(2016) 765 final – 2016/0381 (COD))

(2017/C 246/08)

Ziņotāja: **Baiba MILTOVIČA**Līdzziņotāja: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Apspriešanās	Eiropas Parlaments, 12.12.2016. Eiropas Savienības Padome, 21.12.2016.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 194. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	11.4.2017.
Pieņemts plenārsesijā	26.4.2017.
Plenārsesija Nr.	525
Balsojuma rezultāts	157/0/1
(par/pret/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Šī ierosinātā direktīva precizē un paplašina iepriekšējos tiesību aktus, kuru mērķis ir ēku energoefektivitātes paaugstināšana. Tās efektivitāte tiks vērtēta pēc tā, kāda būs tās nozīme Enerģētikas savienības galveno mērķu sasniegšanā, taču, tā kā direktīva ir koncentrēta uz apbūves vidi, arī tās ieguldījums sociālo un ekonomikas mērķu jomā (it īpaši enerģētiskās nabadzības mazināšanā, mājokļu cenu pieņemamības saglabāšanā un iespējamajā enerģijas izmaksu samazināšanā) ir būtisks.

1.2. EESK uzskata, ka ļoti svarīgi ir direktīvā iekļaut konkrētākus priekšlikumus par to, kā risināt enerģētiskās nabadzības problēmu. Tiem būtu jāietver skaidrāka norāde uz to, kādam jābūt valstu sniegto enerģētiskās nabadzības definīciju saturam, atsauces definīcija, kas paredzēta, lai novērtētu, cik visaptverošas ir valstu plānu pieejas, kā arī konsultāciju sniegšana un pasākumu koordinēšana, kuru nodrošina neatkarīgs, uz patērētāju orientēts vienots kontaktpunkts vai aģentūra.

1.3. EESK uzskata, ka dalībvalstīm savos valstu plānos būs jātiecas uz augstākiem mērķiem, kas izklāstīti alternatīvajā politikas risinājumu III variantā (kā minēts Eiropas Komisijas pievienotajā ietekmes novērtējumā), vienlaikus saglabājot politikas risinājumu II varianta leģislatīvo pieeju – pamatojoties uz direktīvā izklāstītajām izmaiņām. Tas būs nepieciešams, lai radītu ilgtermiņa virzību, kas ļautu sasniegt Parīzes nolīgumā izvirzīto mērķi.

1.4. Ieteicams, lai šī direktīva atbalstītu nacionālās ēku renovācijas stratēģijas, nosakot prasību ierosināt konkrētus nozaru mērķus un atsauces metodoloģiju, kura paredzēta uzlabojumu novērtēšanai. Stingrās pamatnostādņēs būtu arī jānosaka minimālais energoefektivitātes līmenis, kas jāsasniedz sabiedrisko un komerciālo ēku renovācijā.

1.5. Direktīvā nav izmantota iespēja atbalstīt “zaļās” hipotēkas, ar atjaunojamu enerģiju saistītas centralizētās siltumapgādes sistēmas, pasākumus enerģijas uzkrāšanai dzīvojamās ēkās un komerciālās ēkās, uzlabotas apmācības shēmas iekārtu uzstādītājiem un remontētājiem, kā arī citus tehniskus, finansiālus un fiskālus pasākumus, kas sekmētu ēku energoefektivitātes paaugstināšanu. Lai gan šādi pasākumi ir atbalstīti citur, šīs direktīvas atturīgā pieeja ir attaisnojama tikai tad, ja tā veicina elastību un vērienīgu rīcību. EESK visnotaļ rosina Komisiju rūpīgi uzraudzīt direktīvas īstenošanu un efektivitāti un būt gatavai ātri rīkoties, izmantojot modernizācijas un pārskatīšanas mehānismu, kas paredzēts ierosinātajā pārvaldības regulā.

1.6. Būtu jāveic papildu pasākumi, lai dalībvalstīs veicinātu ar energoefektivitātes sertifikātiem (EES) saistīto aprēķina metožu salīdzināmību, kas savukārt atvieglotu EES salīdzināšanu.

1.7. Būtu jāierosina vēl citi veidi, kā motivēt privāto un pašvaldībām nepiederošo sociālo mājokļu izīrētājus ieguldīt vecāka īpašuma renovācijā.

1.8. Vispārīgajā priekšlikumā par “vieduma indikatoru” būtu jāatspoguļo ēkas iemītnieku spēja ne tikai novērtēt energoefektivitāti, bet arī kontrolēt un atvieglot pašiem savu atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanu un patēriņu, kā arī samazināt enerģijas izmaksas.

1.9. EESK jo īpaši rosina atzīt vietējo pašvaldību spēju veicināt un koordinēt energoefektivitātes programmas un atzīmē Pilsētas mēru pakta arvien pieaugošo potenciālu šajā jomā.

1.10. EESK uzsver, ka ir nepieciešams veicināt ēku būvniecību un renovāciju kā nozari, kurā mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) nodrošina 83 % no visām darbvietām (OECD: *Small Businesses, Job Creation and Growth*).

1.11. EESK atzīmē, ka bez inovācijas nebūs iespējams paaugstināt ēku energoefektivitāti. ES zaudē līderpozīcijas mazoglekļa enerģijas tehnoloģiju jomā un patlaban nodrošina mazāk nekā 15 % darbvieta šajā nozarē. Ir jāpieliek pūles apmācības jomā, lai pielāgotu prasmes, kas vajadzīgas šajās augsti specializētajās nozarēs.

1.12. Iniciatīva “Energoviedu ēku vieda finansēšana” – un iespēja to saistīt ar Junkera plānā izvirzītajiem mērķiem – ir pozitīvs solis, ko komiteja atzinīgi novērtē.

2. Ievads

2.1. Direktīva ir daļa no tiesību aktu kopuma “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā”, kas paredzēts, lai saturiski veidotu Enerģētikas savienību un palielinātu informētību un izpratni par to, ka pāreja uz tīru enerģiju ir nākotnes izaugsmes nozare. Ēkās patērētā enerģija veido 40 % no kopējā apjoma, kas tiek izlietots visā Eiropas Savienībā. Turpinās nozīmīgs progress ēku energoefektivitātes jomā gan saistībā ar jaunu objektu būvniecību, gan modernizāciju. Daļēji to ir veicinājuši piecpadsmit gadus ilgusī likumdošanas darbība ES līmenī šajā jomā, taču joprojām netiek izmantotas ļoti būtiskas iespējas paaugstināt efektivitāti un panākt citu labvēlīgu sociālo ietekmi.

2.2. Neraugoties uz tehnisko progresu, atbilstošiem papildu datiem un pieejamā publiskā finansējuma izmantošanu ar finanšu instrumentu palīdzību, nav vērojama esošā ēku fonda atjaunošanas rādītāju būtiska uzlabošanās – 75 % ēku Eiropas Savienībā joprojām nav energoefektīvas.

2.3. Globālā klimata pārmaiņu ietekme un centieni konsolidēt Eiropas enerģētikas politiku ir palielinājuši jautājuma steidzamību, taču daži būtiski un sarežģīti jautājumi joprojām nav atrisināti, un varētu cerēt, ka progress turpināsies. Bez šādas rīcības būs ļoti grūti sasniegt 2030. un 2050. gada mērķus klimata un enerģētikas jomā. Pastāv iespējas ēkās samazināt enerģijas patēriņu par 5 % līdz 6 % un samazināt CO₂ emisijas par aptuveni 5 %. Tomēr, tā kā tikai 0,4 % – 1,2 % no ēku fonda tiek veikta renovācija/uzlabojumi, ir skaidrs, ka šie procesi ir jāpaātrina.

2.4. Ar minēto direktīvu groza 2010. gada direktīvu par šo pašu tematu, kura ir 2002. gada direktīvas pārstrādāta redakcija. 2010. gadā pieņemtā pārstrādātā redakcija ievieša ļoti būtiskus grozījumus 2002. gada tekstā. Īpaši svarīgi, ka tajā tika atzīta energoefektivitātes arvien lielākā nozīme apbūves jomā un politikas mērķu sasniegšanas sekmēšanā, ņemta vērā tehniskās izpratnes palielināšanās, veiktas korekcijas, ievērojot astoņos gados gūto praktisko pieredzi, un uzsvēta īpašā nepieciešamība dalībvalstīm noregulēt un uzlabot pieeju jautājumu risināšanai.

2.5. Pašlaik ierosinātā pārstrādātā redakcija, lai gan tā ir ievērojami īsāka nekā iepriekšējā direktīva, balstās uz to pašu pieeju. Īpaši jāatzīmē, ka tā paredz ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģiju integrāciju, viedo tehnoloģiju izmantošanu ēkās un spēkā esošos noteikumu optimizāciju. Tā seko plašam 2010. gada direktīvas novērtējumam un iespējamās turpmākās rīcības detalizētam ietekmes novērtējumam. Variants ar būtisku ietekmi – politikas risinājumu III variants – tika noraidīts, galvenokārt ar īstermiņa izmaksām, ietekmi uz subsidiaritāti un politisku realismu saistītu apsvērumu dēļ atbalstot zemāku potenciālo sasniegumu līmeni, proti, politikas risinājumu II variantu.

2.6. Tomēr visas ieinteresētās personas vēlas panākt vērienīgus uzlabojumus. Nozare nodrošina aptuveni 18 miljonus tiešo darbvietu un rada aptuveni 9 % no Eiropas Savienības IKP; pieejamību cenu ziņā un mājokļu un komercplātību tirgū esošo pieprasījumu ir jācenšas līdzsvarot ar sociālo un klimata aizsardzības mērķu sasniegšanu.

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1. Direktīvā veikti vairāki grozījumi, kas nostiprina dažus Direktīvas 2010/31/ES noteikumus un vienkāršo noteiktus aspektus. Galvenie aspekti ir šādi:

- “inženiertehnisko sistēmu” definīcija ir paplašināta, iekļaujot tajā viedo ēku tehnoloģijas aspektus un paredzot elektromobilitāti,
- 2012. gada Energoefektivitātes direktīvas noteikums par valstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijām ir pārcelts uz šo direktīvu,
- dalībvalstīm ir jāsigatavo ceļvedis, kurā norādīti skaidri pieturpunkti un pasākumi, ar kuriem sasniegt 2050. gadam izvirzīto ilgtermiņa mērķi, proti, valsts ēku fonda dekarbonizāciju, un minēti konkrēti pieturpunkti 2030. gadam. Šiem pasākumiem arī jāveicina enerģētiskās nabadzības mazināšana,
- ieguldījumus veicina noteikums, kas paredz, ka dalībvalstīm jāapkopo projekti un jānovērs ar tiem saistītais risks, kā arī jāizmanto publiskais finansējums, lai tādējādi piesaistītu privātā sektora finanses un pievērštos tām problemātiskajām jomām, kuras tirgus atstājis novārtā,
- dalībvalstis var noteikt prasības, ar kurām nodrošina, ka nedzīvojamās ēkas ir aprīkotas ar ēkas automatizācijas un vadības sistēmām,
- dalībvalstis var noteikt prasības, ar ko nodrošina, ka dzīvojamās ēkas ar centralizētām inženiertehniskajām sistēmām ir aprīkotas ar nepārtrauktu elektronisku monitoringa funkciju un efektīvas vadības funkcijām, kuras nodrošina enerģijas optimālu ražošanu, sadali un izmantošanu,
- dalībvalstis nosaka pasākumus, kas vajadzīgi, lai ieviestu gaisa kondicionēšanas sistēmu pieejamo daļu regulāru inspicēšanu nedzīvojamās ēkās un dzīvojamās ēkās ar centralizētu inženiertehnisko sistēmu,
- paredzēts, ka dalībvalstis sniedz informāciju ēku īpašniekiem vai īrniekiem par energoefektivitātes sertifikātiem, to nolūku un mērķiem, par izmaksefektīviem veidiem attiecīgās ēkas energoefektivitātes paaugstināšanai,
- paredzēti noteikumi, lai nodrošinātu, ka lielā daļā jauno ēku un daļā esošo ēku, kurām tiek veikta renovācija, ir obligāta elektrotransportlīdzekļiem paredzētu uzlādes punktu (vai infrastruktūras kabeļu) ierīkošana,

- izmaiņas ēku inženiertehniskajās sistēmās ir jāreģistrē, jānovērtē un jāpadara pieejamas,
- ierosināts izstrādāt “vieduma indikatoru”, lai papildinātu esošo informāciju par ēku energoefektivitāti,
- izveidota īpaša saikne starp pieejamajiem ēku renovācijas finansiālajiem pasākumiem un iegūtās energoefektivitātes pakāpi.

4. Vispārīgas un īpašas piezīmes

4.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka arī turpmāk prioritāte būs ēku energoefektivitāte, taču pauž īpašas bažas par to, ka enerģētiskajai nabadzībai, kas minēta komitejas iepriekšējos atzinumos⁽¹⁾ un ir plaši atzīta kā būtiska sociāla problēma, joprojām nav pievērsta pienācīga uzmanība.

4.2. Vajadzīgs plašāka un vērienīgāka pieeja. Emisiju samazināšanas un energoefektivitātes mērķi, ko ES jau ir izvirzījusi, un ar lielām cerībām saistītā Parīzes nolīguma stāšanās spēkā 2016. gada oktobrī prasa aktīvāku rīcību, it īpaši tāpēc, ka iepriekšējo priekšlikumu nepietiekamā īstenošana liecina, ka ēkas joprojām ir problemātiska joma.

4.3. Komitejai ir daži iebildumi pret to, ka politikas risinājumu II variants izraudzīts (kā izklāstīts ietekmes novērtējumā) kā pamats virzībai uz šā grozībā tiesību akta pieņemšanu. Lai gan politikas risinājumu III variants nozīmē obligātās rīcības līmeni, kas ievērojami pārsniedz izmaksoptimalitāti (tā ir nostāja, kurai EESK nevar piekrist), ir skaidrs, ka politikas risinājumu III varianta ievērojami lielākais vērienīgums – ar 2–3 reizes lielāku ietekmi klimata, energoefektivitātes un sociālo mērķu īstenošanā – varētu būt nepieciešams, lai nodrošinātu ilgtermiņa virzību, kas ļautu sasniegt Parīzes nolīgumā izvirzīto mērķi. Tāpēc dalībvalstīm, vienlaikus saglabājot politikas risinājumu II varianta leģislatīvo pieeju, nacionālajos plānos būs jātiecas uz augstākiem mērķiem, kas izklāstīti alternatīvajā politikas risinājumu III variantā (kā minēts Eiropas Komisijas pievienotajā ietekmes novērtējumā).

4.4. Nesenais novērtējums par dalībvalstu ēku renovācijas stratēģijām kopumā ir pozitīvs (*JRC 2016: Synthesis Report on the assessment of Member States' building renovation strategies* (Kopsavilkuma ziņojums dalībvalstu ēku renovācijas stratēģiju novērtējumam)). Šī joma ir ietverta Energoefektivitātes direktīvā; tomēr šobrīd nav vienota standarta attiecībā uz to, kas veido “renovāciju”. Būtu lietderīgi Direktīvā par ēku energoefektivitāti iekļaut prasību ierosināt īpašus nozaru mērķus un atsaucies metodoloģiju, kura paredzēta uzlabojumu novērtēšanai, un noteikt robežvērtības līmeni “renovācijas” atbalsta piešķiršanai. Saistībā ar šādiem mērķiem stingrās pamatnostādnēs būtu konkrēti jānorāda, kāds minimālais energoefektivitātes līmenis jāsasniedz sabiedrisko un komerciālo ēku renovācijā.

4.5. Direktīva paplašina prasības attiecībā uz valstu datubāzēm saistībā ar energoefektivitātes sertifikātiem, un ES līmenī būtu lietderīgi izveidot publiski pieejamu datubāzi, kas saturētu anonimizētus valstu datus par nacionālajām renovācijas stratēģijām un varētu būt saistīta ar e-ziņošanas platformu, kura ierosināta Enerģētikas savienības pārvaldības regulā. Šajā saistībā direktīvā būtu jāiekļauj kategoriski norādījumi par aprēķina metožu salīdzināšanu, kas savukārt uzlabotu energoefektivitātes sertifikātu salīdzināšanas iespējas.

4.6. Lai gan nav iemesla, kādēļ valstu plāniem nevajadzētu ietvert šo jomu, direktīvā nav minēti priekšlikumi par citiem veidiem, kā stimulēt privātos un nekomunālos sociālo mājokļu izīrētājus veikt ieguldījumus vecāka īpašuma renovācijā. Ja īrnieki apmaksā enerģijas rēķinus tiešā veidā, īpašnieki bieži vien nesaskata komerciālu vērtību ēku energoefektivitātes paaugstināšanai. Dažās valstīs īres mājokļu sektors veido ievērojamu daļu no dzīvojamā fonda. Ēku energoefektivitāte lielā mērā ietekmē mājokļu pieejamību cenas ziņā un enerģētisko nabadzību, tāpēc ir būtiski, lai būtu pieejami finanšu instrumenti renovācijas atbalstam. Vairumam pašvaldību, izīrētāju apvienību un īpašnieku ir tiesības saņemt aizdevumu sarežģītiem uzlabojumiem, kas paaugstina dzīvojamo ēku energoefektivitāti. Tomēr pārmērīgi stingri finansēšanas un līgumu nosacījumi daudziem rada šķēršļus.

⁽¹⁾ OV C 341, 21.11.2013., 21. lpp.; OV C 424, 26.11.2014., 64. lpp.; OV C 82, 3.3.2016., 22. lpp.; OV C 34, 2.2.2017., 78. lpp..

4.7. Atbalsts “zaļajām” hipotēkām ir pasākums, kuru direktīvā vajadzētu atbalstīt. Tāpat ir svarīgi veicināt maza mēroga energoefektivitātes programmu grupēšanu lielākos kopumos, jo tas ļauj izmantot finansējuma paketes.

4.8. Siltumapgādes un aukstumapgādes stratēģijā (COM(2016) 51 final), kas tika ierosināta 2016. gadā, īpaša uzmanība ir pievērsta ieguvumiem, kurus gūst, veicot centralizētās siltumapgādes sistēmu renovāciju un aizstāšanu saistībā ar atjaunojamiem energoresursiem. Centralizētas siltumapgādes un pilsētu koncepcijas parasti ir ēku sistēmas sastāvdaļa, proti, infrastruktūra, un tāpēc šajā direktīvā būtu jāpauž skaidra nostāja un konkrēti jārosina šo faktu atspoguļot pilsētu plānošanā.

4.9. Jāatzīmē, ka klimata un enerģētikas mērķi ir saistīti ar mazoglekļa enerģijas (LCE) tehnoloģijām un ilgtspējīgākām ēkām, kam jāatbilst energoefektivitātes mērķiem. Tās aizvien vairāk ir balstītas uz svarīgām pamattehnoloģijām progresīvo materiālu jomā (krāsainajiem metāliem, tēraudu, stiklu, plastmasām utt.), un bez inovācijas nebūs iespējams paaugstināt ēku energoefektivitāti. Aptuveni 5 % pašlaik ražoto progresīvo materiālu tiek izmantoti mazoglekļa enerģētikas tehnoloģijās un ilgtspējīgākās ēkās, un šie tirgi strauji attīstās.

4.10. ES zaudē līderpozīcijas LCE tehnoloģiju jomā un patlaban nodrošina mazāk nekā 15 % darbvieta šajā nozarē (apmēram 1,1 miljonu tiešo un netiešo darbvieta). Šīm tehnoloģijām nepieciešamo progresīvo materiālu jomā ES tāpat saskaras ar pieaugošu globālo konkurenci, un bez atbilstošas tehnoloģiju veicināšanas un tirgus stimulēšanas politikas inovācija un ražošana turpinās pamest Eiropas Savienību. Nedrīkst aizmirst par apmācību, lai nodrošinātu prasmes, kas nepieciešamas šajās augsti specializētājās nozarēs.

4.11. EESK atbalsta elektromobilitātes attīstību, kas sekmē plašāku ekonomikas dekarbonizāciju, bet pauž šaubas par šādas augstas detalizētības pakāpes nepieciešamību un šādu pasākumu ietekmi uz mājokļu un komercplātību pieejamību cenu ziņā un uz valsts iestāžu izvēles brīvību veicināt elektromobilitāti. Vēl viena svarīga un papildinoša joma – enerģijas uzglabāšana – ir minēta paskaidrojuma rakstā, bet nav plašāk atspoguļota direktīvā, lai gan ir paredzams, ka šī tehnoloģija strauji attīstīsies un būs cenu ziņā pieejama.

4.12. Tāpat izaugsme, kas ir vērojama decentralizētas atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanā, arī rada iespējas integrācijai ar efektivitātes pasākumiem ēkās bez pieslēguma gāzes tīkliem un pārejai uz atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu siltumapgādes un aukstumapgādes jomā. Tas būtu īpaši jāveicina.

4.13. Grozījumi saistībā ar centieniem apņēmīgāk atbalstīt viedās ēkas (sabiedriskās, komerciālās un dzīvojamās) ir salīdzinoši pieticīgi, un tiem vajadzētu būt konkrētākiem un plašākiem.

4.14. Priekšlikumu attiecībā uz “vieduma indikatoru”, kas paredzēts, lai novērtētu ēkas spēju izmantot IKT un elektroniskās sistēmas ar mērķi optimizēt tās darbību un mijiedarbību ar tīklu, vajadzētu vairāk izvērst, taču pats princips ir vērtējams atzinīgi. Kā mērķis būtu jānosaka izstrādāt pārredzamu, nozīmīgu indikatoru, kas dotu pievienoto vērtību energoefektivitātes sertifikātiem, neradot nevajadzīgu datu vākšanas vai analītisko slogu. Šādam indikatoram jānorāda ēkas iemītnieku spēja ne tikai novērtēt energoefektivitāti, bet arī kontrolēt un atvieglot pašiem savu atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanu un patēriņu, kā arī samazināt enerģijas izmaksas.

4.15. Norādīts, ka enerģētiskā nabadzība ir problēma, kas būtu jārisina, paredzot starpposma mērķus, kas ļauj apzināt panākto progresu ēku fonda dekarbonizācijas jomā. Tomēr direktīva neparedz atbalstošu politikas satvaru, lai varētu izstrādāt izmaksu ziņā lietderīgu risinājumu enerģētiskās nabadzības problēmai kā tādai, kaut arī viens no tās rašanās cēloņiem ir energoneefektīvas dzīvojamās ēkas. EESK uzskata, ka tas varētu ietilpt šīs direktīvas darbības jomā, un iesaka iekļaut jauno ierosināto un šim tematam velīto grozījumu kopumu, kas attiecas uz attiecīgajiem 2012. gada direktīvas pantiem. Tādējādi tiktu atbalstītas ierosinātajā Enerģētikas savienības pārvaldības regulā paredzētās prasības dalībvalstīm novērtēt un noteikt politiku, pasākumus un darbības, kuru mērķis ir mazināt enerģētisko nabadzību.

4.16. Tāpēc EESK iesaka direktīvā norādīt kritērijus, kas būtu jāievēro jēdziena “enerģētisko nabadzība” atsaucēs definīcijā, un ierosināt arī pašai savu atsaucēs definīciju. Tās pieņemšana iekšējām vajadzībām nebūtu saistoša dalībvalstīm, taču tiktu ilustrēti kritēriji, kas piemērojami ar valstu enerģētikas un klimata plāniem saistītajos ziņojumos. Šāda definīcija ir ļāvusi dažām valstīm novērtēt progresu – vai arī regresu – enerģētiskās nabadzības problēmas risināšanā, taču EESK atzīst, ka šo problēmu izraisošo faktoru daudzveidības dēļ var būt vajadzīga prioritāras uzmanības pievēršana konkrētiem valstu faktoriem.

4.17. Tāpēc EESK visnotaļ rosina dalībvalstis vienoties par pilnībā koordinētu pieeju enerģētiskās nabadzības mazināšanai, tostarp izpratni par to, kāda loma un lietderība ir ne tikai energoefektīvām ēkām, bet arī finansiāla atbalsta pasākumiem (tostarp sociālajiem tarifiem un nabadzības mazināšanas metodēm), patērētāju konsultēšanai par piegādātāju un tarifu izvēli un informēšanai par vienkāršiem energotaupības pasākumiem. Lai panāktu maksimālu efektivitāti un lietderību, ir īpaši svarīgi, ka konsultāciju sniegšanu un pasākumu koordinēšanu nodrošina neatkarīgs, uz patērētāju orientēts vienots kontaktpunkts vai aģentūra.

4.18. Dažādos neatkarīgos pētījumos un Komisijas ziņojumos ir norādīts mainīgais ātrums un efektivitāte, ar kādu dalībvalstis īsteno Direktīvas par ēku energoefektivitāti prasības. Problēmas ir šādas:

- ar transponēšanu un interpretāciju saistītas problēmas, ko Komisija turpina risināt, izmantojot izpildes panākšanas mehānismus. Vairākas dalībvalstis prasa plašāk atzīt ēku energoefektivitātes ļoti lielo nozīmi enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanas jomā un aņņemšanos īstenot nacionālās renovācijas stratēģiju. EESK aicina ENER ĢD turpināt īstenošanas uzraudzību un ātri rīkoties, uzsākot pārkāpuma procedūras,
- energoefektivitātes sertifikātu (EES) kvalitāte un salīdzināmība. Lietderīgi būtu konkrēti saskaņot ES prasības attiecībā uz kvalificētiem ekspertiem un sertificētājiem un paredzēt kvalitātes pārbaudes saistībā ar energoefektivitātes sertifikātiem. Būtu arī vēlama energoefektivitātes sertifikātus izstrādāt tā, lai sniegtu turpmāku tehnisko informāciju un ieteikumus par veicamajiem uzlabojumiem,
- EESK atzīmē, ka direktīvā finanšu stimuli sasaistīti ar energoefektivitātes sertifikātiem un tādēļ finanšu atbalstu var izmaksāt tikai *a posteriori*, jo maksājums ir atkarīgs no stāvokļa “pirms” un “pēc” energoefektivitātes sertifikātu izsniegšanas. Tas negatīvi ietekmē energoefektivitātes paaugstināšanu, jo no subsīdijām atkarīgais remonts netiks veikts, ja vien īpašnieks nebūs pārliecināts, ka saņems subsīdiju pirms darba uzsākšanas,
- Eiropas strukturālo un investīciju fondu un īpaši kohēzijas politikas fondu izmantošana. Eiropas Reģionālās attīstības fonda ietvaros finansējuma minimāla procentuālā daļa tiks novirzīta pārejai uz mazoglekļa ekonomiku visās nozarēs, tomēr visu šo līdzekļu izmantošana ēku energoefektivitātes paaugstināšanai dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Pieejami ir skaidri interpretējošie norādījumi, taču ir nepieciešams arī veicināt šāda finansējuma izmantošanu,
- atbalsts attiecīgai tehniskai apmācībai ēku renovācijas jomā, it īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, kuri veido vairāk nekā 90 % no Eiropas būvniecības uzņēmumiem.

4.19. Komiteja atzīmē, ka 2014.–2020. gada plānošanas periodā ir paredzams, ka Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (ESI fondiem) un jo īpaši kohēzijas politikas fondiem būs ievērojama loma saistībā ar ēku renovāciju un būvniecību. Pašlaik ir daudz šķēršļu, kuri ir jāpārvar, galvenokārt ierobežotā piekļuve finansējumam, augstas sākotnējās izmaksas, salīdzinoši ilgi atmaksāšanās periodi, augstāks subjektīvi novērtētais kredītrisks saistībā ar ieguldījumiem ilgtspējīgā enerģētikā, kā arī konkurējošās prioritātes ēku īpašniekiem utt. (*European Commission: Technical guidance – Financing the energy renovation of buildings with Cohesion Policy funding*). Iniciatīva “Energoviedu ēku vieda finansēšana” ir pozitīvs solis dažu minēto problēmu pārvarēšanā, un pastāv iespējas izmantot Junkera plānā izvirzītos mērķus ieguldījumu palielināšanai šajā jomā.

4.20. Pareizo prioritāšu un atbildības noteikšana vietējai pašpārvaldei ir būtisks priekšnosacījums, lai varētu nodrošināt, ka pieejamo programmu resursu izmantošana rada maksimālu ietekmi, un varētu virzīties tālāk par minimālajām prasībām (piemēram, energoefektivitātes prasības, energoaudits utt.), ko nosaka dalībvalstu līmenī; jo lielāks vērienīgums, jo lielākam vajadzētu būt atvēlētā finansējuma apmēram.

4.21. Šajā saistībā EESK it īpaši atzīmē Pilsētas mēru pakta potenciālu. Tagad tajā ir iesaistīti vairāk nekā 7 000 pašvaldību, un parakstītāji apņemas veikt nepieciešamos pasākumus energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas izmantošanas jomā, pieņemot "ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānus". Pilsētu, kas veido mūsu apbūvētās vides lielāko daļu, mobilizācija ir vietēja mēroga iniciatīva ar globālu ietekmi.

4.22. Šīs direktīvas mērķus plaši atbalstīja vairums ieinteresēto personu visā būvniecības nozarē un gan komerciālo, gan dzīvojamo ēku īpašnieku un īrnieku pārstāvji. Tomēr būs vajadzīgs sadarbības, dialoga un pozitīvas iesaistes gars, lai turpinātu jau iesāktu progresu energoefektivitātes jomā.

Briselē, 2017. gada 26. aprīlī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS*
